

RENDEZETT TANÁCSÚ

DOBSINA BÁNYAVÁROS

KÖZSÉGI ISKOLÁJÁNAK

É R T E S Í T Ő J E

AZ

188^{3/4}. TANÉVRŐL.

KÖZLI

KLEIN SAMU,

IGAZGATÓ.

www.

ROZSNYÓ.

KOVÁCS MIHÁLY KÖNYVNYOMDÁJA.

1884.

TARTALOM.

1. Adatok Dobsina tanügyének fejlődéséhez.
2. Az iskolaszék tisztviselői és tagjai.
3. Tantestület.
4. A községi iskolában előadott tantargyak.
 - A) Hétköznapi iskolában.
 - B) Vasárnapi ismétlő iskola (leányok.)
 - C) Az ipar-iskola.
5. A községi bánya-iskola.
6. A köcsiszoló tanműhely.
7. A közs. iskola óraterve.
8. A tanulók létszámának statisztikai kimutatása.
 - A) A hétköznapi iskolában.
 - B) A vasárnapi iskolában.
 - C) Az ipar-iskolában.
 - D) A kisdudóvóban.
9. Tanszerek és berendezési tárgyak.
10. Épületek és más helyiségek.
11. Adományok.
12. Tudomásül.

ADATOK DOBSINA TANÜGYÉNEK FEJLŐDÉSÉHEZ.

Dobsina 5592 lakossal bíró rend. tanácsú bányaváros a kies Gömörmegye felső részében fekszik. Földmívelése és marhatenyésztése kisebb jelentőségű, lakosai leginkább bányászattal, vas- és újabb időben fa- és kő-iparral foglalkoznak. Regényes környékének főbb nevezetességei: kékleny-álsány bányászata, kígyókő-fekvetei, a híres sztraczenói völgy, a világhírű jégbarlang és az időszakos forrás.

A város egyéb bevételeit, tüzetesen pedig időközönkénti dúsz bányauddást a város derék lakossága nagyobb részben a közjó oltására tette le: községi és egyházi terhek részben kevesbitettek, részben egészen töröltettek, csatornázási hálózata, számos kutak, kövezet, rendezett utak, világítás — a közegészségügy érdekében, népkert, nyilvános szép épületei, sétatér stb. a város szépítése és csinosítása tekintetében érdemelnek dicsérő említést; a kortársak és az utódok hálás elismerését azonban kiválóan azon intézkedései által vívta ki, melylyel — ha a mult évkönyveit lapozgatjuk — már azelőtt is feltűnő előszeretettel, de manapság is a nevelés-ügyet melegen gondozta. fejlesztette és alapítványok létesítése által telhetőleg a jövőre nézve is biztos alapokra fektetni törekszik.

Enek bizonyítását célozzák a következő száraz, de mind a mellett igen taunságos jegyzetek:

Történelmi töredékek alapján bizonyos, hogy itt már 1584-ben egy külön fi- és leányosztályon kívül egy rector és conrector vezetése alatt álló közép latin iskola létezett. Ezen iskola részben 1819-ben 1844-ben s végleg 1848-ban szűnt meg; helyette azonban az elemi iskola egy felső f osztálylyal szaporítottatott, mely egy ugynevezett rector vezetése alatt állott, ki egyuttal második lelkész gyanánt is működött. — A gymnasiumba készülő tanulók privat órákban nyertek utmutatást a latin nyelvben.

1849-ben az elemi leányiskola is pótoltatott még egy osztálylyal.

1852-ben Dobsina városa egy 20,000 frtból álló alapítványt tett le egy kisdóvoda létesítésére, e célra egyuttal a régi város-házat is az ev. egyház rendelkezésére bocsátván.

1854-ben az iskolából kilépett tanulókra nézve 3 fosztályban és 1 leányosztályban eszközzendő vasárnapi-ismétlő tanítást rendelt el az egyházi előjáróság.

Az itteni tanügy fejlődésére azonban az 1859-dik év bir kiváló fontossággal. Ez évben ugyanis ezen az ág. hitv. ev. egyház gondozása alatt lévő intézet teljesen újonnan szerveztetett. 4 fosztály és 2 leányosztály állítottott föl, a tankötelezettség kimondása mellett az iskoláztatás 6 évre terjesztetett ki, a szegényekért a tandíjt az egyh. pénztár teljesítette és az isk. ügyek vezetését és folytonos ellenőrzését az egyház egy isk. bizottságra bízta, mely néhány presbyter, az egyházi előjáróság és a tantestületből állott és havonként ülésezett.

1864-ben a város az összes tandíj fizetését (1820 frtot) magára vállalta, a helybeli illetőségű tanulók tehát ingyen oktatásban részesülnek, mely intézkedés csak annyiban szenvedett később némi módosítást, hogy minden tanuló után beiratás fejében 1 évre 1 frt o. é. szedetik be, — a szegények dispensálása mellett, — mely illeték az isk. alap gyarapítására fordítatik; az összes isk. kiadást azonban jelenleg a városi pénztár teljesíti.

1865-ben a város faiskola czímén egy szép telket adott át az iskolának, a gyümölcsstenyésztes a kötelezett tantárgyak közé vétetett föl; azonfelül ugyanazon évben tornatér és 1866-ban uszoda rendeztetett be.

1868-ban a meglévő 2 osztályu leányiskola 1 osztálylyal bővítettett, a leányiskolában pedig a tantárgyak a női kézimunka, a konyhakertészet, a rajzoktatás és a tornával pótolattak.

1870-ben végre az ág. hitv. ev. egyház ezen intézetét a városnak adta át, mely azáltal községi iskolává lett és azóta a törvény értelmében választott iskolaszék vezetése alatt áll; a helybeli testvér róm. kath. egyház egy tanító vezetése alatt álló iskoláját, egyházi jellegével továbbra is fönntartja.

1871-ben az I. fi- és I. leányosztály, melyek eddig két-két évfolyamot öleltek fel, két-két osztályra szakítottak, úgy hogy jelenleg a dohsinai közs. iskola 5 fosztályból (a III. fosztály 2 évfolyammal) és 4 leányosztályból (a III. és IV. osztály 2—2 évfolyammal) áll. A legfelső két fosztály oly módon szerveztetett, hogy ezen osztályok gymnasiumba készülő tanulói az I. ill. II. gymn. osztály tantárgyaiból előkészítettén, a II. ill. III. osztályba léphettek át a szomszéd gymnasiumokba fölvételi vizsga mellett. Ugyan-ezen évben a vasárnapi ism. isk. is 1 fi- és 1 leányosztállyal pótoltatott.

A vasárnapi ismétlő iparos tanulók hetenkénti 2 órában nyertek már évek óta útmutatást a rajzban, ezen ugynevezett iparrajziskola az új ipartörvény értelmében a vasárnapi iskolával fog egyesíttetni és ipar-iskolává átalakíttatni, mire nézve a szükséges előintézkedések már a folyó tanévben is részben foganatba vétettek.

A dobsinai községi iskola kiegészítése gyanánt tekintendő:

a) *A közs. bánya-iskola*, a szükséghez képest időközönként nyitattik meg és célját a helybeli tehetségesebb bányamunkásokból elméletileg és gyakorlatilag képzett bánya- és kohó-felügyelőket nevelni — 2—2 évi turnusban igyekszik elérni.

b) *A köcsiszló tanműhely*, melyben a helyben előforduló szép kigyókö művi feldolgozásában nyertek a tanulók útmutatást egy szakvezető által. Megjegyzendő azonban, hogy ezen tanműhely 1883-ban kereseti tanműhelylyé alakíttatván át, bizonyos számú tanulók kiképzésének és a műhely folytonos üzemben tartásának feltétele mellett a szakvezető tulajdonába adatott át.

II.

AZ ISKOLASZÉK TISZTVISELŐI ÉS TAGJAI.

Elnök: Sárkány Miksa.

Alelnök: Weisz Antal.

Jegyző: Szomp Béla.

Gondnok: Sárkány Boldizsár.

Czundel Károly.

Mayer Manó.

Dobay Vilmos.

Nikl Gyula.

Gömöry Gusztáv.

Ruffny Jenő.

Gömöry Pál.

Sárkány Kálmán.

Kellner Viktor.

Szontagh Boldizsár.

Klein Samu.

Ulreich János.

III.

TANTESTÜLET.

1. Kubiczek Károly az I. fosztály r. tanítója.
2. Spangl Mihály a II.
3. Ulreich János a III.

4. Melczer Ede a IV. f osztály r. tanítója.
5. Klein Samu az V. „
6. Nagy Albert az I. leányosztály
7. Wiesinger Károly a II.
8. Nemes Géza a III.
9. Terray Béla a IV
10. Czundel Károly ev. hitoktató.
11. Lang Gundi k. a. női kézimunka tanítónő.
12. Lang Laura k. a.
13. Fábry János a kisedóvoda igazgatója.
14. Mayr Péter a köcsíszoló tanműhely vezetője.
15. Ruffny Jenő a bányá-iskola szakvezetője.

IV.

A KÖZSÉGI ISKOLÁBAN ELŐADOTT TANTÁRGYAK.

A) Hétköznapi iskola.

I. f osztályban. (I. évfolyam.)

(Kubiczek Károly r. a.)

1. *Hittan*. Hetenként 2 óra.
2. *Irva-olvasás*. Hudák I. olvasó könyve nyomán, h. 8 óra.
3. *Írás*, az ütöny-módszer alkalmazásával, h. 2 óra.
4. *Számítan*. A számok és számjegyek megismertetése 50-ig, valamint a 4 számművelet 30-ig, 1—10 magyar nyelven is, h. 6 óra.
5. *Értelem, beszéd és magyar nyelvi gyakorlatok*. A földrajz elemeiből: szülőhelyisme, továbbá az állattanból: tehén, tyúk, liba, légy, csiga; a növénytanból: a fenyőfa, len, gabona, almata az ásványtanból: a vaskő és só. A főbb elnevezések egyes rövid mondatok magyar nyelven is, h. 2 óra.

6. *Rajz*, h. 1 óra.7. *Ének*, h. 1 óra.

II. f osztályban. (II. évfolyam.)

(Spangl Mihály r. a.)

1. *Vallástan*, betenként 2 óra.
2. *Olvasás*. Hudák II. III. olvasó könyve szerint, h. 5 óra.

3. *Magyar nyelv.* Szirmai J. kézi könyve nyomán, h. 2 óra.
4. *Német nyelv.* Főnév, tulajdonnév, névmás, ige, h. 1 óra.
5. *Számtan.* A számjegyek 100-ig, a négy számművelet fejben és táblán, 1—50-ig magyarul is, h. 4 óra.
6. *Beszéd- és értelemgyakorlatok.* A földrajzból: helyisme (Dobsina), a 4 évszak ismertetése, az I. osztályban előfordultakat bővítve, Gömörmegye. Az állattanból: a juh, nyúl, galamb, kacsa, béka, gyík, rák, pisztráng, pók, cserebogár, nappali pillangó; a növények közül: hó-virág, kankalin, gyöngyvirág, körtefa; az ásványok közül: a mészkő, kovag, kőszén, réz, ezüst. Elbeszélések és versek. A főbb elnevezések, kisebb pontok és egyes versecskék a min. terv alapján magyar nyelven is, h. 2 óra.
7. *Írás.* Mondatok írása, az íteny-módszer alkalmazásával, egyes olvasókönyvi gyakorlatok leírása, h. 3 óra.
8. *Rajz.* Pontjelzett füzetek alkalmazása mellett, h. 1 óra.
9. *Ének,* h. 1 óra.
10. *Testgyakorlás,* óráközben.

III. fiosztályban. (III. és IV. évfolyam.)

(Ulreich János v. a.)

1. *Vallástan és bibliai történetek,* tanítja Czundel Károly hetenként 4 óra.
2. *Magyar nyelv.* Szirmai József tankönyve nyomán, versek emlékelése, h. 3 óra.
3. *Német nyelv.* Olvasás Hudák IV. olvasókönyve szerint, az egyszerű és bővített mondat és annak alkatrészei, helyesírás, iránygyakorlatok, versek emlékelése, h. 3 óra.
4. *Számtan.* A négy művelet 1000-ig és főlebb terjedő számokkal fejben és táblán, az élethől merített példákkal, két és három számból álló osztóval való osztás, méter mértékek, az $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{3}$ és $\frac{1}{6}$ közönséges törtszámok. Magyar nyelven 100-ig fel- és lefelé való számolás, a római számok ismertetése 20-ig, h. 5 óra.
5. *Földrajz.* Az I. évben: a szülőföld; Gömörmegye terjedelmesebb ismertetése; a magyar birodalom. — A II. évben a szülőföld rövid ismétlése; az osztrák-magyar birodalom; az egyes országok és városok magyar megnevezése, h. 2 óra.
6. *Természetrajz.* Az állat-, növény- és ásványországnak legnevezetesebb képviselői két évre osztva. Az állattországból: az emlősök minden rendjéből egyes képviselők; a madarak közül a ra-

gndozók, zenérek, tyúkfélék, galambfélék, gázló- és úszómadarak kiváló képviselői; a legnevezetesebb hullók, halak, rovarok, héjanczok és férgek. A növényországból egyes környékbeli növények ismertetése. Az ásványországból: a söneműek, kövek, érczek, fémek, kőszenek; az egyes példányoknak megnevezése és rövid mondatokkal való leírása magyar nyelven, h. 2 óra.

7. *Szép- és ütcenyírás*, h. 2 óra.

8. *Rajz*, h. 1 óra.

9. *Ének*. Kéthangu magyar és német dalok. Karénekek, h. 2 óra.

10. *Testgyakorlat*. Szabad- és szer-gyakorlatok, h. 2 óra.

IV. fiosztályban. (V. évfolyam.)

(*Melczer Ede v. a.*)

1. *Vallástan*. A vallásfelekezet határozatai szerint. tanítja Czundel Károly, hetenként 2 órában.

2. *Magyar nyelvtan*. Szirmai József tankönyve nyomán. Olvasás és fordítás; költemények emlékelése, elbeszélések fejtegetése, h. 3 óra.

3. *Német nyelvtan*. Langraf tankönyve nyomán. Az alaktan: az egyszerű, pusztá, bővített és összevont mondatokról. egybekapcsolva irályi gyakorlatokkal s szuvalatokkal, h. 3 óra.

4. *Latin nyelvtan*, az I-ső gymn. osztály pensuma. Kézikönyv: Varga János. (Mint nem köteles tantárgy gymnasiumba átlépni szándékozó tanulókkal). H. 5 óra.

5. *A magyarok története*, egybekapcsolva a polgári jogok s kötelességek ismertetésével. Tankönyv: Führer Ignác. H. 2 óra.

6. *Mennyiségutani és természettani földrajz*, valamint Európa ismertetése, füzetek alapján, részben magyar nyelven. h. óra.

7. *Számítan*. A tizedes törtek, a hossz-, ür- és súlymértékekkel való számolás, a pénznemek ismertetése, a közönséges törtek fejben és táblán, a négy számművelet magyar nyelven. h. 3 óra.

8. *Mértan*. A pont, vonal, szög, háromszög, négyszög, sokszög és kör. Füzetek szerint. H. 2 óra.

9. *Természetrajz*. Az állattan. magyar nyelven, h. 2 óra.

10. *Szépírás*, h. 1 óra.

11. *Rajz*. Tanítja Kubiczek Károly. h. 2 óra.

12. *Ének*. Egy és többhangu magyar és német dalok. egyházi énekek. Tanítja Kubiczek Károly. h. 2 óra.

13. *Testgyakorlás*, Spangl Mihály vezetése alatt, h. 2 óra.

V. f i o s z t á l y b a n. (VI. évfolyam.)

(Klein Sámuel v. a.)

1. *Vallástan*, tanítja Czundel Károly, h. 2 órában.
2. *Magyar nyelvtan*. Szirmai József tankönyve nyomán, költemények emlékelése, olvasmányok fejtegetése, h. 3 óra.
3. *Német nyelvtan*. Langraf tankönyve nyomán a mondatban befejezése, kifejezésteljes olvasás, az átolvasott darabok tartalmának fejtegetése és szóval visszaadása, irálygyakorlatok, ügyiratok, költemények, h. 2 óra.
4. *Latin nyelvtan*. (Mint nem köteles tantárgy a gymnasiumba lépni óhajtó tanulókkal) II. gym. oszt. pensuma, az egész alakban. Varga János tankönyve nyomán, h. 5 óra.
5. *Történelem*. Az ó-kori, középkori és újabbkori történelem főbb eseményei füzetek nyomán, h. 2 óra.
6. *Földrajz*. I. félévben: Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália. II. félévben: Magyarország, füzetek alapján, részben magyar nyelven, h. 2 óra.
7. *Számítan*. A közönséges és tizedes törtek ismételése, rövidített eljárás, viszonyok, arányok, az egyszerű és összetett hármasszabály, az olasz gyakorlat, a százalék, kamat és kamatos kamat számítás, a társasági és vegyítési szabály, h. 3 óra.
8. *Mértan*. Kerület, térfogat kiszámítása, idorok átváltoztatása és osztása, Pythagoras tantétele, testek, a testek fölületének és köbtartalmának kiszámítása, füzetek alapján, h. 2 óra.
9. *Természetrajz*. Ásványtan és növénytan magyar nyelven, h. 2 óra.
10. *Természettan*, h. 1 óra.
11. *Szépírá*s, h. 1 óra.
12. *Rajz*, tanítja Kubiczek Károly, h. 2 óra.
13. *Ének*, tanítja Kubiczek Károly, h. 2 óra.
14. *Testgyakorlás*, Ullrich János vezetése alatt, h. 2 óra.
14. *Gyümölcsfutenyész*tés, tanítja Wiesinger Károly, h. 2 óra.

I. l e á n y o s z t á l y b a n. (I. évfolyam.)

(Nagy Albert v. a.)

A tárgyak ugyanazok, mint az I. f i o s z t á l y b a n.

II. leányosztályban. (II. évfolyam.)

(Wiesinger Károly a.)

A tantárgyak ugyanazok, mint a II. f osztályban.

III. leányosztályban. (III. és IV. évfolyam.)

(Nemes Géza v. a.)

1. *Vallástan és bibliai történetek*, tanítja Czundel Károly, hetenként 4 órában.

A többi tantárgyakból a tananyag ugyanaz, mint a III. f osztályban, mibe még járul

Női kézimunka. Lang Laura kisasszony vezetése alatt, hetenként 4 óra.

IV. leányosztályban. (V. és VI. évfolyam.)

(Terray Béla v. a.)

1. *Vallástan*, tanítja Czundel Károly, hetenként 2 órában.

2. *Magyar nyelvtan*. Szó- és írásbeli fordítás Szirmai J. tan-
könyve nyomán, költemények és elbeszélések fejtogetése és emlé-
kelése, h. 3 óra.

3. *Német nyelvtan*. Értelmes és hangsúlyozott olvasás Jausz
II. olvasókönyve szerint, az olvasott darabok értelmezése és sza-
bad szóval visszaadása, az egyszerű és összetett mondat és annak
alkatrészei az alaktan ismétlésével, helyesírás, írálygyakorlatok,
levélírás, költemények emlékelése, h. 4 óra.

4. *Számítan*. A négy számművelet egész számokkal, valamint
tizedes és közönséges törttekkel, az egyszerű és összetett hármás-
szabály és kamatszámítás, a métermérték, fejbeli számolás. A négy
számművelet magyar nyelven is. H. 4 óra.

Földrajz. Az első évben Európa terjedelmesebben és a
többi földrész rövid vázlatban; a második évben mennyiségtani és
természettani földrajz, valamint Magyarország földirata, füzetek
alapján, egyes pontokban magyarul, h. 2 óra.

6. *Történelem*. Az első évben az ó-kori, közép- új- és leg-
újabbkori történelem legnevezetesebb eseményei. A második évben
magyar történelem főbb eseményei, egybekapcsolva a polgári

jogok és kötelességek ismertetésével, Führer Ignác tankönyve nyomán, h. 3 óra.

7. *Természetisme.* Az első évben az állattan, a második év első felében az ásványtan, a másodikban a növénytan rendszeres ismertetése, magyarul, füzetek alapján. Azonkívül a természettanból az életbevágó legfontosabb természettörvények ismertetése kísérletekkel. H. 2 óra.

8. *Konyhakertészet,* h. 2 óra.

9. *Női kézimunka.* Lang Gundi kisasszony vezetése alatt, h. 2 óra.

10. *Rajz,* tekintettel a női kézimunkára, tanítja Nagy Albert, h. 2 órában.

11. *Szépírás,* üteny szerint és a nélkül, h. 2 óra.

12. *Ének.* Kéthangu magyar és német dalok, valamint egy és kéthangu egyházi énekek, h. 2 óra.

13. *Testgyakorlás.* Szabad- és szorgyakorlatok a III. leányosztály tanulóival együtt, tanítja Nemes Géza, h. 2 óra.

Jegyzet. Az uszodában a nyári idény alatt a felső osztályok tanulói ingyen nyernek oktatást. Uszodai felügyelő Wiesinger Károly. — A róm. kath. tanulók a helybeli kath. lelkész ur által nyertek vallást. oktatást.

B) Vasárnapi ismétlő iskola.

I. leányosztályban. (Wiesinger Károly v. a.)

1. *Olasás.*
2. *Magyar nyelvtan.* Szirmai J. tankönyve nyomán.
3. *Írás,* írkában és táblán.
4. *Számítan.* A 4 számművelet táblán és fejben, a közönséges törtek, a métermérték ismertetése.
5. *Egészségtan.* Egyes egészségtani szabályok.

II. leányosztályban. (Terray Béla v. a.)

1. *Magyar nyelvtan.* Szirmai J. tankönyve nyomán.
2. *Számítan.* A 4 számművelet egész- és törtszámokkal, méter mérték ismertetése, a hármasszabály és kamatszámítás.
3. *Ügyiratok,* kiválólág levelek írása.
4. *Háztartásisme.* A levegő, víz, lakás; a különféle tápszerek

az állat- és növényországból; szappantőzés, a len, vászonszövés és fehérítés; a pamut-, gyapju- selyemszövetek különféle nemei; ruházkodás, betegápolás.

5. *Egyházi énekek* emlékelése.

C) Az ipariskola.

A 13—15 évesitanulók Dobsinán már évek óta egyrészt a vasárnapi ismételő iskolában egyes tantárgyakban, a tüzetesen kézműiparral foglalkozók azonfelül másrészt az ugynevezett ipar-rajz iskolában kiválóan a szakrajzban nyertek utmutatást; a jelen tanévben a vasárnapi iskola és 2 óra pótlásával az ipar-rajziskola — ipariskolává egyesítettett, mely a helyi viszonyokkal megfelelően egyelőre következőleg van szervezve:

A tanulók tehetség szerint 4 osztályra csoportosítva vasárnaponként 1 $\frac{1}{4}$ órában tanítottak egyes tantárgyakban:

I. osztály. (*Nagy Albert v. a.*)

Ezen osztályt a falukról bevándorolt szláv ajku iparos tanulók látogatták. Tantárgyai: olvasás, írás, számolás.

II. osztály. (*Nemes Géza v. a.*)

Tantárgyai: Olvasás, írás, magyar nyelvtan, számtan.

III. osztály. (*Spangl Mihály v. a.*)

Tantárgyai: Magyar nyelvtan, számtan, egészségtani szabályok, egyes ügyiratok.

IV. osztály. (*Ulreich János v. a.*)

Tantárgyai: Magyar nyelvtan, számtan, ügyirattan, ipartan és természettan.

Rajz-osztály. (*Mayr Péter v. a.*)

A megelőző 4 osztálynak kézműiparral foglalkozó tanulói vasárnap délután 2 órában és a II-ik félévtől kezdve részben szerdán délután 2 órában az ipar-szak-rajzban nyertek utmutatást.

V.

A KÖZSÉGI BÁNYA-ISKOLA.

(*Ruffiny Jenő, Klein Samu, Melezer Ede és Mayr Péter v. a.*)

A dobsinai közs. bánya-iskola, melynek célja a tehetségesebb bánya-munkásokból a bányászat és kohászat számára különös tekintettel bánya-viszonyainkra elméletileg és gyakorlatilag képzett felügyelőket nevelni, mintegy magasabb fokú ipariskola, két évfolyamból áll.

A) Az I. évfolyam tantárgyai :

Számtan, ásványtan vegytannal kapcsolatban, német és magyar nyelv és írálytan, mértan háromszög-mértan, föld- ill. közzottan és szerkezeti rajz.

B) A II. évfolyam tantárgyai :

Természettan és géptan elemei, bányatan, bányajogtan és írálytan, bányászati mértan, szakbeli rajz ill. bányamértani rajz.

A bánya-iskolában, melynek szükségleteit szintén a városi pénztár fedezi, az előadások szerdán, szombaton és vasárnapon tartatnak.

A bánya-iskola elegendő tanulók esetén csak időközönként nyittatik meg és az 188²/₃-diki turnus bevégeztével az 188³/₄-dik tanévben szünet volt.

VI.

A KÖCSISZOLÓ TANMŰHELY.

(*Mayr Péter v. a.*)

A köcsiszoló tanműhely 1882-ik év végéig a közs. iskolával kapcsolatban volt és a helybeli iskolaszék vezetése alatt állott, az 1883-ik év kezdetével azonban állami, iparegyleti, kamarai és városi segélyezés mellett nagyobbítottván, 'gőzerőre rendeztetett be, és ily felszereléssel kereseti tanműhelylyé alakítottatott át, mely mint ilyen bizonyos számú tanulók kiképzése és a műhelynek folytonos üzembe tartásának feltétele mellett 5 év lefolyása múlva a szakvezetőnek tulajdonába lesz átadandó.

A műhelyben a munkások száma jelenleg — 10.

VII. A KÖZS. ISKOLA EGYES

Nap	Óra	I. f osztály	II. f osztály	III. f osztály	IV. f osztály
Hétfő	8—9	Vallás	Számolás	Számolás	Vallás
	9—10	Olvadás	Olvadás	Földrajz	Számolás
	10—11	—	—	Magyar ny.	Latin nyelv
	$\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3	Számolás	Szépírás	Vallás	Földrajz
	$\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 4	Olvadás	Magyar nyelv	Ének	Német nyelv
Kedd	4—5	—	—	—	Torna
	8—9	Számolás	Számolás	Számolás	Mértan
	9—10	Olvadás	Olvadás	Természetr.	Természetr.
	10—11	—	—	Szépírás	Ének
	$\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3	Írás	Szépírás	Német ny.	Magyar nyelv
Szerda	$\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 4	Besz. és ért. gy.	Besz. és ért. gy.	Bibliai tört.	Német nyelv
	4—5	—	—	—	—
	8—9	Számolás	Vallás	Számolás	Történelem
	9—10	Olvadás	Magyar nyelv	Magyar ny.	Számolás
	10—11	—	—	—	Rajz
Csütörtök	1—2	—	—	Torna	Rajz
	2—4	—	—	—	Latin nyelv
	8—9	Vallás	Számolás	Számolás	Gyümölcsfa t.
	9—10	Olvadás	Olvadás	Földrajz	Vallás
	10—11	—	—	Német ny.	Számolás
Péntek	$\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3	Számolás	Szépírás	Vallás	Latin nyelv
	$\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 4	Olvadás	Besz. és ért. gy.	Ének	Földrajz
	4—5	—	—	—	Német nyelv
	8—9	Számolás	Számolás	Számolás	Torna
	9—10	Olvadás	Olvadás	Természetr.	Mértan
Szombat	10—11	—	—	Szépírás	Természetr.
	$\frac{1}{2}$ 2— $\frac{1}{2}$ 3	Írás	Rajz	Német ny.	Ének
	$\frac{1}{2}$ 3— $\frac{1}{2}$ 4	Besz. és ért. gy.	Besz. és ért. gy.	Bibl. tört.	Szépírás
	4—5	—	—	—	Magyar nyelv
	8—9	Számolás	Vallás	Német ny.	Történelem
Szombat	9—10	Olvadás	Magyar nyelv	Rajz	Magyar nyelv
	10—11	—	—	Magyar ny.	Rajz
	1—4	Ének és torna órák közben.		Torna	Rajz
Szombat					Latin nyelv
					Gyümölcsfa t.

OSZTÁLYAINAK ÓRATERVE.

V. fiosztály	I. leányosztály	II. leányoszt.	III. leányoszt.	IV. leány o.
Számítan Természetr. Ének	Számolás Olvasás —	Vallás Számolás —	Számolás Magyar nyelv Földrajz	Számítan Földrajz Ének
Történelem Német nyelv	Rajz Olvasás —	Írás Magyar nyelv —	Ének Bibliai történet —	Természetr. Magyar ny. —
Vallás Magyar ny. Latin nyelv	Számolás Olvasás —	Olvasás Besz. és ért. gy. —	Számolás Természetr. Német nyelv	Számítan Német ny. Történelem
Mértan Természett. Torna	Vallás Írás —	Számolás Rajz —	Vallás Szépirás —	Magyar ny. Szépirás
Földrajz Magyar Rajz	Számolás Olvasás —	Olvasás Besz. és ért. gy. —	Számolás Magyar nyelv Német nyelv	Vallás Német ny. Rajz
Rajz Latin nyelv Gyüm. fa t.	— —	— —	Női kézi munka Torna	Női k. munka Torna
Számítan Természetr. Ének	Számolás Olvasás —	Vallás Olvasás —	Számolás Német nyelv Földrajz	Számítan Földrajz Ének
Történelem Német ny. —	Helyismeret Olvasás —	Számolás Magyar nyelv —	Ének Bibliai történet —	Természetr. Történelem —
Vallás Magyar ny. Latin nyelv	Számolás Helyismeret —	Olvasás Magyar —	Számolás Természetr. Német nyelv	Számítan Német ny. Történelem
Mértan Szépirás Torna	Vallás Írás —	Ének Írás —	Vallás Szépirás —	Magyar ny. Szépirás —
Földrajz Számítan Rajz	Számolás Olvasás —	Besz. és ért. gy. Számolás	Magyar nyelv Rajz —	Vallás Német nyelv Rajz
Rajz Latin nyelv Gyümölcsfát.	Ének és torna órákban.		Női kézi munka Torna	Női k. munka Torna

A TANULÓK LÉTSZÁMÁNAK STATISZTIKAI KIMUTATÁSA.

A) A hétköznapi iskolában.

Osztály	Beiratott összesen	Helybeli	Idegen	Időközben kimaradt	Megtelt	Anyanyelv szerint			Vallás szerint				Nem szerint	
						magyar	német	szláv	róm. kath.	ág. hitv. ev.	helv. hitv.	múz. vall.	fiú	leány
I. fősztály	45	43	2	3	—	2	42	1	5	39	—	1	45	—
II.	69	65	4	1	1	2	67	—	5	62	—	2	69	—
III.	126	102	24	2	—	22	104	—	7	100	14	—	126	—
IV.	61	37	24	1	—	23	38	—	4	49	7	1	61	—
V.	62	45	17	5	—	17	45	—	—	51	5	1	62	—
I. leányosztály	42	40	2	1	—	3	39	—	1	38	1	—	—	42
II.	55	51	4	3	—	2	53	—	1	48	—	6	—	55
III.	121	109	12	3	—	6	115	—	4	116	—	1	—	121
IV. „	91	68	23	2	—	23	68	—	8	76	5	2	—	91
Összesen	672	560	112	21	1	100	571	1	40	579	32	21	363	309

B) A vasárnapi ismétlő iskolában.

Osztály	Beiratott összesen	Helybeli	Idegen	Kimaradt	Meghalt	Anyanyelv szerint				Vallás szerint					A jelen- levők száma
						ma- gyar	né- met	szláv		róm. kath.	ág. hitv.	hely. hitv.	móz. val.		
I. leányosztály	26	26	—	16	—	—	26	—		1	25	—	—		10
II.	43	43	—	15	—	—	43	—		1	42	—	—		28
Összes	69	69	—	31	—	—	69	—		2	67	—	—		38

C) Az ipariskolában.

Osztály	Beiratott összesen	Helybeli	Idegen	Kimaradt	Meghalt	Anyanyelv szerint				Vallás szerint					A jelen- levők száma
						ma- gyar	né- met	szláv		róm. kath.	ág. hitv.	hely. hitv.	móz. val.		
I. fiosztály	24	—	24	2	—	—	—	24		15	9	—	—		22
II.	26	25	1	—	1	—	26	—		—	26	—	—		25
III.	45	45	—	2	—	—	45	—		—	45	—	—		43
IV. „	40	39	1	2	—	—	39	1		1	39	—	—		37
Összes	135	109	26	6	1	—	110	25		16	119	—	—		127

Jegyzet. A rajz-osztályt a fenti tanulók közül 41 tanuló látogatta, és pedig 10 asztalos, 3 kőmetsző, 8 lakatos, 5 kovács, 1 molnár, 2 bányász, 2 szaló, 1 kádár, 1 rézműves, 2 kárpitos, 2 cipész, 1 kerékgyártó, 1 ács, 1 szobafestő 1 timár-tanuló.

D) A kisdudóvóban.

Nem szerint	Kor szerint					Vallás szerint				Még halt	Kimaradt	Jelenlévők száma
	Beiratott	3 éves	4 éves	5 éves	6 éves	róm. kath.	ág. hitv.	hely. hitv.	móz. v.			
fiú	117	5	24	37	51	17	97	—	2	1	4	112
leány	115	4	29	32	50	4	107	—	4	1	3	111
Összes	232	9	53	69	101	21	205	—	6	2	7	223

IX.

TANSZEREK ÉS BERENDEZÉSI TÁRGYAK.

Az intézet tanszerei és berendezési tárgyai:

1. A hétköznapi iskola ásvány- és kőzet-gyűjteménye 156 db. ásvány, 1 láda kőzet és 144 jegeczalakból áll.

2. Állatgyűjtemény. Nevezetesen 250 darab kitömött, részben honi, részben külföldi madár-példányból, 15 emlős állatból és 12 darab csontvázból áll.

3. Csiga és kagyló van 294 darab, madártojás 327 darab, lepke 395 darab, bogár 425 darab, habarcs 15 darab, hártya két- és reczésröpű 11 darab, más különféle külföldi természetrajzi tárgy 26 darab, hüüllök, halak és puhányok szeszen 9 darab.

4. A természettani eszközök és készülékek gyűjteménye áll 66 darabból és 8 darab Bopp-féle fali-táblából.

5. Van 41 darab különféle térkép, 1 földteke, 1 tellurium és lunarium, 180 Schubert-féle állattani, 57 növénytani, 4 darab boncz-

tani ábra, 9 orosz számoló-gép, különféle hossz-, köb-, ür- és súly-mérték, 14 mértani test, 1 harmonium.

6. A pénz- és éremgyűjtemény közel 500 darabból áll.

7. Az iparrajziskola bir: 20 rajzasztallal, 51 székkal, 48 rajz-deszkával, 44 rajzvonalzóval, 39 háromszögű vonalzóval, számos fész- és rajzmintákkal stb. m.

8. A felőri és kohászati iskolának van két igen értékes ásvány és közet-gyűjteménye, nemkülönbén vegytani szerekkel is el van látva.

9. A nép- és ifjusági könyvtar köteteinek száma 1552-öt tesz.

10. A tantestület könyvtárában van 105 kötet különféle pädag. mű, 46 évfolyam különféle szaklap és 10 évről 66 db. értesítő.

11. A bereudezesi tárgyak száma közel 200-at tesz.

X.

ÉPÜLETEK ÉS MÁS HELYISÉGEK.

A községi iskola bir:

1. Egy régi iskolai épülettel a fiuk számára. (6 teremmel.)

2. Egy új iskolai épülettel a leányok számára. (6 teremmel és 1 iskola-őri lakosztályal).

3. 7 tanítói lakhelyiséggel.

4. 1 veteményes kert.

5. Fa-iskola. (Szorgalmi kert.)

6. 1 tornatér fiuk számára

7. 1 tornatér leányok számára.

8. Egy uszoda.

XI.

ADOMÁNYOK.

Az 18⁶³/₈₄. tanévben intézetünk következő adományokban részesült:

1. Szegény tanulóknak tanszerekkel való segélyezésére az iskolaszék 105 frt 92 krt utalványozott, az 1 frtnyi évi illetéket pedig 113 tanulóért a város fizette.

2. A nép- és ifjusági könyvtár Dobsina városa részéről „Deák-

alapítvány" ezimén 40 frttal segélyeztetett, a helybeli takarékpénztár pedig ugyanezen czélra 25 frtot adományozott.

3. Túlben a silányabb öltözetű tanulók melegebb ruháztatására az ág. hitv. ev. árva-alap és a helybeli takarékpénztár adományaiból 131 frt 36 kr fordított.

4. Detvay András ur a pénz-gyűjtemény részére egy „Luther-érmet” adományozott.

Fogadják e nemes keblűek b. adományaikért intézetünk hálás köszönetét.

XII.

TUDOMÁSÚL.

1. A jövő 18⁴⁴/₈₅. tanév szept. hó 1-én kezdődik.

2. A helybeli növendékek tandíj-illetékképen 1 frtot fizetnek az isk. gondnoknál.

3. A vidéki növendékek és időközben bevándorolt szülők gyermekei 50 krnyi beiratási díj mellett 6 frtot fizetnek, mely tandíj összegnek fele a beiratáskor, másik fele február felején teljesítendő az igazgatónál.

4. Latin, rajz, ének, tornázás, uszás és női kézi munkáért külön díj nem fizettetik. Zongora, angol és francia nyelv tanítás külön díjazandó.

5. Azon szülők tájékozásául, kik a helybeli viszonyokat még nem ismerik, felemlithetjük, hogy szállás és teljes ellátás havonként 10—24 frtért kapható.

